

סג א מיי' פ"ב מהל' בית
הבצירה הל' יז סמג
עשין קסג:
סד ב מיי' שם הלכה יא:
סה ג מיי' שם הלכה יב:

רבינו חננאל

תניא אמר ר' אליעזר בר' צדוק לול קטן היה בין כבש למזבח במערבו של כבש, פרחי כהונה אחת לשבעים שנה יורדין שם ומלקטין משם יין קרוש הדומה לעיגול דבילה ושורפין אותו בקודש. שנ' בקודש הסך,

שכל מובח שאלין לו קרן. וזה שקרנו נפגמה הוה ליה קרן כמאן דליתיה ולכן נפסל לעבודה דלזין לו קרן דפיגמה פוסלת באבני מוצח כדי שתחמור בה כמפורש בלדמרי פ"ק דחולין (דף יט. וסא) וטעמא פירש שם קונט' משום דלמדיא אבנים שלמות מבנה [ובסידרא] פליגי בה תנאי הסם ר"ש

(6) ^אשכל מזבח שאין לו לא כבש ולא קרן ולא
 יסוד ולא ריבוע פסול לעבודה רבי יוסי בר
 יהודה אומר אף הסוכב אמר רבה בר בר חנה
 א"ר יוחנן שיתין מששת ימי בראשית נבראו
 שנאמר ^יחמוקי ירכיך כמו חלאים מעשה ידי
 אמן חמוקי ירכיך אלו השיתין כמו חלאים
 בשמחוללין יורדין עד התהום מעשה ידי אמן
 זו מעשה ידי אומנותו של הקב"ה תנא דבי ר'
 ישמעאל ^בבראשית אל תיקרי בראשית אלא
 ברא שית תנא ^גר' יוסי אומר שיתין מחוללין
 יורדין עד תהום שנאמר ^דאשירה נא לידידי
 שירת דודי לכרמו כרם היה לידידי בקרן בן
 שמן ויעזקהו ויסקלהו וימעהו שורק ויבן
 מגדל בתוכו וגם יקב חצב בו וימעהו שורק
 זה בית המקדש ויבן מגדל בתוכו זה מזבח
 וגם יקב חצב בו אלו השיתין תנא ^הא"ר אלעזר
 בר צדוק ^זלול קטן היה בין כבש למזבח
 במערבו של כבש ואחת לשבעים שנה פרחי
 כהונה יורדין לשם ומלקטין משם יין קרוש
 שדומה לעיגולי דבילה ובאין ושורפין אותו
 בקדושה שנא' ^חבקדש הסך נסך שכר לה'

בית חשמונאי דקאמר היכי נעבד
 ניתצרינהו אצנים שלמות אמר רחמנא נכריהו פ"י לעשות בלא פגמו
 בלא תניף עליהם ברזל כחב"ו וא"ת וליעבדו על ידי שמיר דבצית
 שני הוה שמיר כדמוכח במסכת סוטה צ"י עגלה ערופה (דף מה.)
 דקאמר משמתו נציאים הראשונים בטלו אורים ותומים משחרב בית
 המקדש בטל שמיר והיינו בית שני דאי בית ראשון נעריציהו משחרב
 בית המקדש בטלו אורים ותומים ושמיר דמשמתו נציאים הראשונים
 הצית חורבן הצית כדתיבא בגמ' משחרב בהמ"ק בטלו אורים ותומים
 והיינו בית ראשון דחמשה דברים חסר בית שני נמצית ראשון כדאיכא
 בזיומא (דף כ"א:) אלא בטל השמיר היינו לאחר בית שני וכן הא דקאמר
 רשב"ג התם משחרב בהמ"ק ניטל טעם הפירות מסתמא לאחר חורבן
 בית שני קאמר שחרב בימיו תדע לאשכחן בצית שני שהיו פירות
 מתבצרכין בימי שמעון בן שטח"י שעשין חטין ככליות של שור הגדול
 ועוד י"ש להציא ראיא דהוה שמיר בצית שני מעובדא דמא בן נתינא
 דפ"ק קידושין (דף ל"א.) ודפ"ב דע"י (דף כ"ג.) ושם נחשפה ממנו חמ"י
 שרצל לאצנים לפוד ואצני אפוד צעו שמיר כדקאמר ר' נחמיה פ"י עגלה
 ערופה (סוטה מה.) כדמטי במלואותם ואפי' ר' יהודה דפליג עליה ואמר
 שמיר שבו צנה שלמה את בהמ"ק מודה נמי דאצני אפוד צעו שמיר
 כדמוכח פ' מי שאלחו (גיטין סח.) ושם גבי צנין בהמ"ק שעשה שלמה
 דקאמריין היכי נעבד איכא שמיר דאייתי משה לאצני אפוד וההיא על
 כרחק רבי יהודה היא דלר' נחמיה לא הוה שמיר לבית המקדש ועובדא
 דדמא בן נתינא בצית שני הוה דקאמריין התם לשנה נולדה לו פרה
 אדומה בעדרו ושצב פרות היו הראשונה שעשה משה צנית שעשה
 עורא כדתנן במסכת פרות (פ"ג מ"א.) וכיון שהיה שמיר לבית שני
 כדברייתא אמאי גנוס בית חשמונאי וי"ל שמיר אין עושה אותן שלמות
 שלם תחבור דלא כפורי וא"ת א"כ היאך צנו איהב דלא אפשר
 לומר שהיה מתקן במחור ומכניסו מצפנים דלפניו כי האי גוונא במצח

אין אתה בונה גוים אבל אתה בונה גוים בהיכל ובקודש הקדשים ומה
 יצאו נשמע אלמלא במזבח אפילו בחוץ אינו נשמע וכן יסד רבינו אליהו
 נביא יסודות לחלק בין קודש שהקודש אבנים למזבח עשורן חולין לאחר
 אותו באבנים החלוקות כגון חלוקי אבנים מן הנחל שצחול הם ובחול
 יצאין אבן שלמה מסע נבנה ואמר ר' יהודה דהוה שמיר לבהמ"ק (א):
 ומי בראשית נבראו אבל אידך חנא דדריש וגם יבא חנא לית ליה דמההוא
 עליו כרה דוד ומיהו קשה דר' יוחנן אדר' יוחנן דהכא סבר משעת
 גמון בפרק החליל (ג.) א"ר יוחנן בשעת שברה דוד שימין קפא תהומא
 קדש ויבן מגדלו בתרבוה וזה מובה וגם יבא חנא בו א"ר השיריתין.
 מן מגדל נברא זה היכל וגם יבא חנא בו זה מזבח וקרי למזבח
 הן היקדים ומרביציה דגם דרשימין:

שכל מוצה נר'. להכי אין כשר לעבודה שכל המוצח שאין לו קרן וכש יסוד וריבוע פסול לעיניו הכי גרסינן. קרן אכן אמה על אמה ברור אמה לכל קרן יסוד דהיינו אמה כניסה ראשונה וריבוע שאינו מרובע על חסר אחד מכל אלו פסול. וטעמא דאמר רב הונא בשמיטת קדשים (יבמות סב.) כל מקום שנאמר

הַמִּזְבֵּחַ לַעֲבֹד דְּהָכִי מִשְׁמַע הַמִּזְבֵּחַ זֶה
הַמִּזְבֵּחַ הָעֶשְׂוִי כֵן וְהֵן בְּיִלְוֹהוּ כְּחִיב
הַמִּזְבֵּחַ עַל קִרְוֹת הַמִּזְבֵּחַ בְּאַלְעָנָךְ
בְּמִלּוּאִים (שְׁמוֹת כט) וּבִדְבַשׁ כְּחִיב אֵל
פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ (וַיִּקְרָא י) וְהִכָּשֵׁת הוּא פְּנֵי
כִּי מִזְבֵּחַ שְׁהוּא פְּתוּחָה וְעִלְמִינוּ וּבִיבְדוּ
כְּחִיב אֵל יִסְרָאֵל הַמִּזְבֵּחַ (שֵׁם ח) וּבִיבְדוּ
כְּחִיב רְבוּעַ יִהְיֶה הַמִּזְבֵּחַ (שְׁמוֹת טז) :
רַבִּי יוֹסֵי בֵּר יְהוּדָה אָמַר אִף הַסּוּבָז.
מַעֲבָדוֹ דְּקַסְבָּר כְּרִכּוּב הַמִּזְבֵּחַ זֶה
הַסּוּבָז וְהִרִי נִלְמָר בּוֹ הַמִּזְבֵּחַ וּרְבִּנָּן
סְבִירָא לְהוּ זֶה הַכִּיּוֹר וְהִי אֲמַרִּין
בְּזִמְזִים בְּפִרְקָא קִדְשֵׁי קִדְשִׁים (שֵׁם ט)
יִשְׁאִין. חָלַל שִׁתְחַת הַמִּזְבֵּחַ כְּגוֹד
מִקּוֹם הַסְּכִירִים : **חֲמוּקִי.** סְתָרִי לְשׁוֹן
חֲמוֹק עֶבֶר (שִׁיר ה) נִסְתָּר וְנִכְסָה מִמֶּנִּי
וְכֵן עַד מִתִּי תַחְמוּמִקִּין (יִרְמְיָה לֵא)
תַּסְתָּרִי מִמֶּנִּי שֶׁאֵת צוּשָׁה לִיקְרַב אֵלֵי
עַל שְׁמַעְלָה בִּי. חֲמוּקִי יִכְרֹךְ לְשׁוֹן
יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ (וַיִּקְרָא ט) : **מַעֲשֵׂה יְדֵי**
אוֹמְנוֹתוֹ שֶׁל הַקֹּדֶשׁ גְּרִיסִין. וְעִלְיָהּ
כְּרָה דוד וכו' לֹא גְרִיסִין לִיה בְּתוֹסַפְתָּא
וְהִכָּה מִנִּי לֹא גְרִיסִין שֶׁהֵם דְּמִשְׁחָה דְּלֵית
לִיה כְּסָרְרָא לִיה שֶׁנֶּאֱמַר לִיה
בְּרָאשִׁית נִבְרָאוּ : **לִידִידִי.** הַקֹּדֶשׁ

בצבילו אנז משוררו ובמקומו אנז
לקבול על זאת: **שיר דודי לנרמו**. על כרמו: **כרם היה לידידי**
בקרן בן שמו. בחרך ישראל זית השמינה מכל הארצות: **ויעקרהו**.
בנה להם ערים צלוות מוקפות דלתים וצריח כעצמת דמתרגמין
ויוקרא (שמות כה): **ויסקלוהו**. כאדם המפנה אצנים מכרמו כלומר
פינה האומות מפניהם שלא יבשו בצללם פן יחטירו אותם: **ויעטוהו**
שורק. נעטו גפנים משובחות ואלו זמורה אלה שרשין עממז זה: **איה**
המקדש שהוא שרשן ויעקרו שחמבס לפני המקום: **ויבן מגדל**
בסוכו זה מוצה. העשוי במגדל עוז: **וגם יקב חלב בו**. בצאמו
מגדל. יקב הוא צור חפור וכן עד יקבי המלך (זכריה יד) בית שיחא
דמלכא לשון שיה ומערה פוש״יין צלע״ז: **לול**. ארובה שהיא מלמעלה
למטה: **בין כבש למוצה**. הכבש ארכו לי״ב ומשפע ועולה ט׳ אמות
עד ששזה למוצה ולא היה ראשו מחובר למוצה אלא אורז מעט
מפסיק ביניהם כדאמר בוצחים (דף קד). ועשת עולותיך הבשע
והדם מה דם צוריקה אף בשר צוריקה אלא למדת אורז יש בין כבש
למוצה ואותו אורז קריה בין כבש למוצה ולול היה בצאמו אורז שרשין
של כבש בצמורה אמות מערביט של כבש שחבבס רחבו ט״ז אמה
ממורה למעבד ואותו חלל שהנסכים יורדין לתוכו שהן נעשין צדרומית
מערביט של מוצה ומוקף ארבע מחיצות עד קרקעימו וקרקעימו של
רצפת שיש ואין היין נבלע שם וכל נסכי יין של כל השנה יורדין שם.
והאי תנא לית ליה שהיו שיתין יורדין עד תהום והכי אמרינן לקמן (נ״ב)
לית ליה ופליג אדרבנן: **פריחי הכוונה**. ילדים הכונים: **יין קרוש**.
שנעפש ונקרש: **ושורפין אותו בקדושה**. במקום קדוש בעזרה ומתוך
השיתין מוציין אותו שלא יתמללו השיתין מן הנסכים שכל קרבנות
הצבור והיחיד טעונין נסכים חוץ מחטאת ואשם^(ס) ושורפין אותם שאסורין
בהנאה דקדש הוא: **שנאמר בקדש הסך**. הקיש שריפה לניסוכו:
מה

אסור כדמניא במצילתא בצוף פרשת ושמע יתרו לח תבנה אתהן גוית
אני מקיים ומקצות והגדן וכל כלי ברזל לא נשמע צדית בהצננות צדית
הזקן באזהרת אמת יהגה חיי אבני מוצח תוך ובר כן נגזו ועבר ויה
שהוקדשו אבל אין לררר דמשמע צפ' אחיזה מקומן (וצחיס נד. וסס) שצנ
היס נבראו חלקות משמח ימי בראשית ומיזה קשה דרגי בית המקדש
אל תיקר בראשית **אלא** בראשית. האי מנא ור' יוחנן סברי משמח
קרא דריש מוצח ושימין למוצח בידי אדם הוה וצמילתיה גרסינן
ימי בראשית נבראו דדריש מעשה ידי אמן מעשה אומנותו של אמן ו
ושמח אמוראי נינוה ואלבית דר' יוחנן: **וימער** שורק זה אבית ה
כך תבזבז בכל הספרים חוה גרסת הקונט' אבל בתוספתא גרסינן
יקב לפי שמנסכין עליו את היין שמוציאין

(א) וְזָמִים סָבִיב (ב) [מוֹסֵף]
פִּיג'ה [ד"ר] (ג) [שֵׁשׁ מַעֲלֵה
דָּף יוֹ: (מוֹסַפְתָּה מַעֲלֵה
פִּיג'ה ה"ח] (ד) עֵי' לִקְנוֹן נג.
רש"י ד"ה
(ה) [מִנְחֹת זֶרֶךְ: 5] (ו) 5
שֶׁקֶלֶס יַעֲזָבִי"ן (ז) [מַעֲלֵה
גג.] (ח) [וְעֵינֵי מוֹסֵפּוֹת
ע"ן גג: ד"ה בָּקָשׁוּ
וּמוֹסֵפּוֹת גִּיטּוֹן סָבִיב.
אֵיכָל וּמוֹסֵפּוֹת וְזָמִים נד:
ד"ה אֲנִים וּמוֹסֵפּוֹת חוֹלִין
יח. ד"ה וְכֹמֶה],

תורה אור השלם

1. מה יפי עמך
בעליים כה נדיב חמוק
ירכו כמו חללים
מעשה יד אמן;
יש השירים ז ב
2. בראשית ברא אלהים
את השמים ואת
הארץ; בראשית א א
3. (ק) אשרה נא לידדי
שירי דודי לבקרו בים
היה לידדי וקצרו
שמן; (ב) ויעקובו
וסקלדו ויטעוהו שרק
יזון מגדל בתוכו וגם
קב חצב בו ויזק לעשות
עמרים ויטע באשמים;
ישירה ה א-ב
4. ויטסו לביעת הקדש
לכבש האחור בקרן
הסך נסך שרקי לז
מבדרי ז א

לעזי רעס"י

פוש"י"ן (פוש"י"ן). גומה.